

„SOKSZÍNŰ
BEVÁNDORLÓORSZÁGBÓL EGY JOBB
INTEGRÁCIÓS ORSZÁGGÁ VÁLNI”

Migrációkutató Intézet

Gyorselemzések

Tóth Bettina

2022/14

2022.08.29.

Gyorselemzések 2022/14

„SOKSZÍNŰ BEVÁNDORLÓORSZÁGBÓL EGY JOBB INTEGRÁCIÓS
ORSZÁGGÁ VÁLNI”

A német szövetségi kormány július elején döntött az „esély a tartózkodási jog megszerzéséhez” (Chancen-Aufenthaltsrecht) elnevezésű, egy év próbaidőre szóló tartózkodási jogot magába foglaló törvénytervezetről, amely a Németországban türelmi státusszal rendelkező személyeknek biztosít lehetőséget a legális tartózkodásra. Habár a pontos részletek kialakítása és a végső elfogadás még a szövetségi parlamentre vár, ez a törvény jelentheti az első fontos lépést a *modern bevándorlóország* koncepció megteremtéséhez. Több cél is mozgatja ezt a lépést: elsősorban fel kívánják számolni a türelmi státusz folyamatos meghosszabbítási eljárását (Kettenduldung), valamint a munkaerőhiány kezelésére is megoldást jelenthet ez az integrációs mechanizmus.

Mi indokolta ezt a lépést?

A *modern bevándorlóország* koncepciójának megteremtése nem új keletű, hiszen már a zöldek, szabad- és szociáldemokraták alkotta „Jelzőlámpa-kormány” koalíciós szerződésében is megfogalmazták a kialakítására vonatkozó szándékot.¹ Ezt akkor sokan kritikával illették az erős balra tolódás érzete miatt, többek között az ellenzékbe került CDU frakcióvezetője is kifejezte ellenérzését a „brutális nyitottság” ellen, amely véleménye szerint az illegális migráció fokozódásához vezethet.² Ezzel szemben a Nancy Faeser szövetségi belügyminiszter által előterjesztett törvény szándéka épp az ellenkezőjében áll: a szabályozásokkal csökkenteni kívánják az illegálisan Németország területén tartózkodó személyek számát (becslések szerint 200-600 ezer fő)³, valamint párhuzamosan ösztönözni kívánják a szakképzett munkaerő beáramlását és (munkaerőpiaci) integrálását. A modern integrációs országhoz vezető utat elsősorban abban látják, hogy a 2022. január 1-hez viszonyítva legalább öt éve türelmi státusszal rendelkező/megtűrt személyek számára lebontják az állandó tartózkodási jog megszerzésének akadályait. A türelmi státusszal rendelkezők (geduldete Personen) körét azon személyek alkotják, akik nem rendelkeznek jogszerű lakóhellyel/tartózkodással Németországban, ugyanis a menedékkérelmi eljárás során nem tudtak minden kritériumot teljesíteni, de kitoloncolásuk ténybeli vagy jogi okokból fakadóan⁴ nem

¹ KOALITIONSVERTRAG 2021-2025. 110.

² STUTTGARTER NACHRICHTEN 2021.

³ DEUTSCHLANDFUNK 2019.

⁴ Példaként említhetők azon személyek, akik nemzeti vagy vallási hovatartozásuk miatt lakóhelyükön üldöztetés áldozataivá válhatnak, illetve abban az esetben sem engedélyezett a kitoloncolás, amennyiben a hazatérés sérti az Emberi Jogok Európai Egyezményét.

Gyorselemzések 2022/14

lehetséges. Ez a tolerancia nem jelent jogszerű tartózkodást, kizárólag megszünteti az illegális tartózkodás büntethetőségét.⁵ Ez összesen 136 605 személyre vonatkozik a 242 029 megtúrt személy közül.⁶ Nancy Faeser nyilatkozatában elmondta: „Ezzel a tartózkodási joggal perspektívaváltást hozunk létre. Azt akarjuk, hogy a jól beilleszkedett emberek jó lehetőségeket kapjanak hazánkban. [...] Véget akarunk vetni a megtúrt személyek kezelésének jelenlegi gyakorlatának. Ez véget vet a bürokráciának és a bizonytalanságnak azok számára is, akik már a társadalmunk részévé váltak. Azok, akik bűncselekményeket követnek el, vagy megtagadják a személyazonosságukról szóló információk megadását, továbbra is ki lesznek zárva a tartózkodási jogból.”⁷

A bürokrácia leépítése és az egyszerű beilleszkedés megteremtése mellett a német kormányzat érdeke egyértelmű: a már évek óta, kisebb-nagyobb mértékben fennálló munkaerőhiányt kívánják orvosolni. Az év elején Robert Habeck szövetségi gazdasági és klímavédelmi miniszter mintegy 390 ezer betöltetlen munkahelyről nyilatkozott,⁸ ezt követően pedig 2022 első negyedében rekordszintre, 558 ezerre emelkedett az üres álláshelyek száma.⁹ Ezt a tendenciát követve ez a szám az egymilliót is elérheti az év végére. Erre nyújthat megoldást az ún. Chancen-Aufenthaltsrecht, amely által a szakképzett munkavállalókat gyorsabban tudja bevonítani Németország olyan könnyítésekkel, mint a család behozatala az országba a nyelvtudás bizonyítása nélkül.

Mit tartalmaz pontosan a törvény?

A többek által mérföldkőként megnevezett új törvény öt aspektusban emel be új elemeket a bevándorlás szabályozásába:¹⁰

1. **„Esély a tartózkodási jog megszerzéséhez”, ún. Chancen-Aufenthaltsrecht:** A régóta megtúrt státusszal rendelkező személyek lehetőséget kapnak arra, hogy egyéves tartózkodási engedéllyel teljesítsék a tartózkodási joghoz szükséges követelményeket. Ez magában foglalja a megélhetésük biztosítását – a szociális juttatások nélkül – és személyazonosságuk tisztázását is, például útlevéligénylés révén. Azok a személyek, akik 2022. január 1-ig öt éve Németországban tartózkodnak, nem követtek el bűncselekményt, és elkötelezték a szabad demokratikus alaprend mellett, részesülnek ebben a kedvezményben. Az esélyt

⁵ AUFENTHALTSGESETZ § 60.

⁶ MIGAZIN 2022.

⁷ BMI 2022.

⁸ INFOMIGRANTS 2022.

⁹ ZEIT 2022.

¹⁰ DIE BUNDESREGIERUNG 2022.

Gyorselemzések 2022/14

kínáló tartózkodási jog célja a megtűrt személyek számának csökkentése és státuszuk folyamatos hosszabbításának megszüntetése.

2. **Tartózkodási jog:** A tartózkodáshoz való jogról szóló meglévő rendeleteket úgy alakítják át, hogy azokból több ember részesülhessen. A jól integrálódott fiataloknak három év németországi tartózkodás után és 27 éves korukig lehetőséget kell adni a tartózkodásra. A megtűrt személyek különféle beilleszkedési eredményeit úgy ismerik majd el, hogy hat év után, illetve négy év után, ha kiskorú gyermekekkel élnek, tartózkodási jogot kapnak. Az előzetes tartózkodási időszakok így minden esetben két évvel csökkennek.
3. **Szakképzett munkavállalók bevándorlásának megkönnyítése:** Annak érdekében, hogy Németország vonzóbbá váljon a harmadik országokból érkező szakképzett munkavállalók számára, a szakképzett munkavállalók bevándorlásáról szóló törvény (Fachkräfteinwanderungsgesetz) korábbi szabályait feloldják. A harmadik országokból érkező szakképzett munkavállalók családegyesítését úgy könnyítik meg, hogy megszűnik a nyelvtudás igazolásának követelménye a hozzájuk csatlakozó családtagok esetében.
4. **Integráció a kezdetektől:** A jövőben minden menedékkérőnek lehetősége lesz integrációs tanfolyamokon és szakmai nyelvtanfolyamokon részt venni a rendelkezésre álló helyek erejéig. A szövetségi kormány korai nyelvi támogatással kíván hozzájárulni a részvételhez és a társadalmi kohézióhoz.
5. **Hazatelepítés, kitoloncolás:** A korábbiaknál következetesebben érvényesítik azoknak a hazatelepítését, akik nem maradhatnak Németországban. Ez különösen a bűnözőkre és a veszélyes személyekre vonatkozik. Az emberek e csoportja számára a kiutasítás és a kitoloncolásig tartó őrizet elrendelése könnyebbé válik.

Kritikák

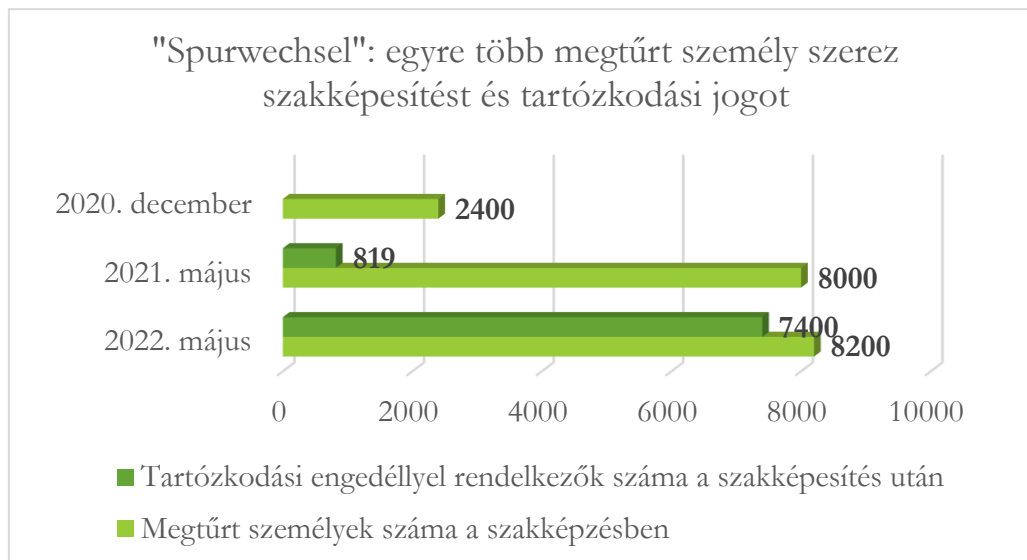
Amellett, hogy többek szerint ez a törvény ösztönzőleg hathat az illegális migrációra, más kritikák is napvilágot láttak. Példának okáért a Bajor Menekültügyi Tanács ellenérzését fejezte ki¹¹ annak kapcsán, hogy a törvénytervezet szövegezése a „megtűrt külföldiekre” korlátozódik ahelyett, hogy az „ország elhagyására kötelezett külföldi” kifejezést használná. Ebben azért látnak problémát, mert sok esetben olyan személyekről van szó, akiknek megtagadták menedékkérelmüket, majd a türelmi státusz lejártával különböző határozatokat állítottak ki számukra, az ország elhagyására kötelezve őket. E körülmények között pedig az ún. Chancen-Aufenthaltsrecht nem vonatkozik rájuk. Emellett többnyire a bűncselekményt elkövetett menekülteket is kizárja a tervezet, kivételt

¹¹ BAYERISCHER FLÜCHTLINGSRAT 2022.

Gyorselemzések 2022/14

képeznek a csekély összegű büntetéssel járó bűnelkövetések. Azok, akikre viszont illegális szárazföldi beutazás, hamis vízummal történő légi közlekedés, a tartózkodáshoz fűződő kötelezettségek megsértése vagy kisebb szabálysértések miatt szabtak ki magasabb bírságot vagy büntetést, nem esnek az új törvény hatálya alá. Ezért a bírságok értékhatárának növelését javasolja a bajor hivatal, hiszen ezen kritériumok meglehetősen sok személyt érinthetnek, hiszen amennyiben legális úton érkeznek Németországba, nem, vagy csak kis valószínűséggel kapnak türelmi státuszt a bevándorlók.

A „Jelzőlámpa-koalíció” további törvénymódosításokat is kilátásba helyezett a hivatalba lépéskor, amely szintén a munkaerőpiaci integrációt segíti elő. Ezt előmozdítva Hubertus Heil szociáldemokrata szövetségi munkaügyi miniszter már bejelentést tett az úgynevezett Spurwechsel, vagyis a „sávváltás/pályamódosítás” lehetőségének reformjára, amellyel az elutasított menedékkérők egy biztos perspektívát kaphatnak Németországban a munkavállalás révén. Ezt a szabályozást már az előző kormány is napirendjére tűzte, azonban mind az akkori koalícióban (CDU/CSU-SPD), mind az ellenzékben (például AfD) ellenhangokra talált.¹² Utóbbi véleménye feltehetően jelenleg sem lesz más. Ugyanakkor a „sávváltás” számos megtűrt személynek nyújt lehetőséget a hosszabb maradásra: amennyiben ezen személyek részt vesznek egy szakképzésben, a képzés ideje alatt (3 év) nem toloncolhatják ki őket. Aki pedig még munkát is talál, két évig biztosan az országban maradhat és tartózkodási jogot is szerezhet. Mint ahogy a lenti ábra is mutatja, ezt a lehetőséget sokan igénybe vették az elmúlt időszakban.¹³

1. ábra: A türelmi státusszal rendelkező személyek szakképzésének és tartózkodási jogának alakulása 2020-2022 (A szerző saját szerkesztése)

¹² BADER 2018.

¹³ MEDIENDIENST INTEGRATION 2022.

Gyorselemzések 2022/14

A koalíció továbbá a családegyesítések megkönnyítésére is ígéretet tett, amelyre már a „Chancen-Aufenthaltsrecht”-ben is kísérletet tesznek, azonban itt még kizárólag a szakképzett munkavállalók családjára érvényesítik ezt.¹⁴ Ezt a lépést is több oldalról érte kritika, leginkább azért, mert a Németországban fennálló munkaerőhiány nemcsak a szakképzett munkavállalókra korlátozódik, hanem az már kiterjedt a munkaerőpiac minden szegmensére.

Összegzés

A német szövetségi és tartományi politika képviselői szerint égető szükség van a migrációs politika területén útnak indított paradigmaváltásra. A túlbürokratizált, sokszor heteket, hónapokat vagy akár éveket felölelő eljárás nemcsak a rendszert terheli le, hanem a menedékkérők vagy a megtűrt személyek életét is kilátástalanná teszi. Nem beszélve arról, hogy a politikai vezetés szerint ezek az emberek jelenthetnek tényleges megoldást a hiányzó munkaerő pótlására, így elsősorban a szakképzett munkavállalók bevonására törekednek az új törvényjavaslattal. Az „esély a tartózkodási jog megszerzéséhez” nevet viselő javaslat nemcsak a fogadók, hanem az érkezők (vagy a már régóta ott tartózkodók) számára is pozitív hatással bírhat: a legalább öt éve türelmi státusszal rendelkező személyek az egyéves próbaidőszak alatt a munkavégzés és az integrációs kurzuson történő részvétel alapján rendszeres tartózkodási joghoz juthatnak, ami a későbbiekben az állampolgárság megszerzéséhez is elvezethet. Továbbá a bűnelkövetők és a veszélyes személyek pontosabb szűrésére, majd kitoloncolására is alkalmassá válhat ez a javaslat.

A törvény elfogadására várhatóan a német parlament nyári szünete után kerül sor, amelynek életbe lépésével a fent leírt problémákat könnyebben tudják majd orvosolni. A következő hónapokban és években a *modern bevándorlóország* teljeskörű megteremtéséhez pedig további két törvényjavaslatot fog benyújtani a „Jelzőlámpa-kormány”.

---

¹⁴ MIGAZIN 2022.

Gyorselemzések 2022/14

Felhasznált források:

BADER, NAOMI (2018): *Was soll der Spurwechsel?* Die Zeit, 2018. 10. 01. Forrás: <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2018-08/einwanderungsgesetz-spurwechsel-daniel-guenther-faq#was-ist-mit-spurwechsel-gemeint> (Megtekintve: 2022. 07. 22.)

BAYERISCHER FLÜCHTLINGSRAT (2022): *Bayerischer Flüchtlingsrat zum Chancenaufenthaltsrecht.* 2022. 07. 07. Forrás: https://www.fluechtlingsrat-bayern.de/bayerischer-fluechtlingsrat-zum-chancenaufenthaltsrecht/?fbclid=IwAR1Nd_UcvujY6er7oSKqVH9pMOa05-2djalBRnR1iRXrqhNxPYuRNk1CDGE (Megtekintve: 2022. 07. 22.)

BMI (2022): *Bundesregierung beschließt erstes Migrationspaket.* 2022. 07. 06. Forrás: <https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/pressemitteilungen/DE/2022/07/chancen-aufenthaltsrecht.html> (Megtekintve: 2022. 07. 21.)

DEUTSCHLANDFUNK (2019): *Papierlose in Deutschland. Leben in der Schattenwelt.* 2019. 09. 22. Forrás: <https://www.deutschlandfunk.de/papierlose-in-deutschland-leben-in-der-schattenwelt-100.html> (Megtekintve: 2022. 07. 21.)

DIE BUNDESREGIERUNG (2022): *Mehr Chancen für gut integrierte Geflüchtete.* 2022. 07. 06. Forrás: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/aktuelles/erstes-migrationspaket-2059774> (Megtekintve: 2022. 07. 21.)

Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet 1). § 60 Verbot der Abschiebung. Forrás: https://www.gesetze-im-internet.de/aufenthg_2004/_60.html (Megtekintve: 2022. 08. 22.)

KOALITIONSVERTRAG 2021-2025 ZWISCHEN SPD, DIE GRÜNEN UND FDP (2021): *Mehr Fortschritt wagen. Bündnis für Freiheit, Gerechtigkeit und Nachhaltigkeit.* 2021. 12. 07. Forrás: <https://www.bundestag.de/resource/blob/870238/cf3d58c538b983e957d459ec6c7baee9/koalitionsvertrag-data.pdf> (Megtekintve: 2022. 07. 21.)

Gyorselemzések 2022/14

MEDIENDIENST INTEGRATION (2022): *Spurwechsel statt Abschiebung*. 2022. 06. 30. Forrás: <https://mediendienst-integration.de/artikel/spurwechsel-statt-abschiebung.html> (Megtekintve: 2022. 07. 22.)

MIGAZIN (2022): *Bundesregierung bringt Chancen-Bleiberecht auf den Weg*. 2022. 07. 06. Forrás: <https://www.migazin.de/2022/07/06/bundesregierung-bringt-chancen-bleiberecht-auf-den-weg/> (Megtekintve: 2022. 07. 21.)

STUTTARTER NACHRICHTEN (2021): *Ampel-Vertrag zeigt „brutale Offenheit“ bei Migration*. Stuttgarter Nachrichten, 2021. 11. 25. Forrás: <https://www.stuttgarter-nachrichten.de/inhalt.ralph-brinkhaus-ampel-vertrag-zeigt-brutale-offenheit-bei-migration.7da1c020-a6b5-478c-ac66-65a25805db92.html> (Megtekintve: 2022. 07. 21.)

WALLIS, Emma (2022): *'Germany needs migration to maintain productivity'*. InfoMigrants, 2022. 01. 12. Forrás: <https://www.infomigrants.net/en/post/37802/germany-needs-migration-to-maintain-productivity> (Megtekintve: 2022. 07. 21.)

ZEIT (2022): *Zahl der offenen Stellen für Fachkräfte erreicht Höchststand*. 2022. 05. 14. Forrás: <https://www.zeit.de/wirtschaft/2022-05/fachkraeftemangel-offene-stellen-hoehchststand-iw-studie> (Megtekintve: 2022. 07. 21.)

A Migrációkutató Intézet elektronikus kiadványsorozata

Kiadó: **Migrációkutató Intézet**

A kiadó elérhetősége: H-1518 Budapest, Pf. 155.

Tel.: +36 1 372 0191

E-mail: info@migraciokutato.hu

© Tóth Bettina, 2022

© Migrációkutató Intézet, 2022

Sorszám: 2022/14